

Sygn. akt III AUa 296/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Zofia Rybicka - Szkibiel
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka SSO del. Beata Górka (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 10 października 2013 r. w Szczecinie

sprawy M. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o przyznanie emerytury - w przedmiocie skargi ubezpieczonej o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. z dnia 31 stycznia 2012 roku w sprawie o sygn. VI U 1614/11

na skutek apelacji ubezpieczonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 7 marca 2013 r. sygn. akt VI U 31/13

oddala apelację.

SSO del. Beata Górka SSA Zofia Rybicka - Szkibiel SSA Barbara Białecka

Sygn. akt III A Ua 296/13

UZASADNIENIE

Organ rentowy decyzją z dnia 27 września 2011 roku wstrzymał wypłatę emerytury ubezpieczonej M. L. w trybie art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. nr 153 poz. 1227 tj. z 2009 roku ze zmianami), zwanej dalej ustawą .

Wyrokiem z dnia 31 stycznia 2012 roku w sprawie VI U 1614/11 Sąd Okręgowy oddalił odwołanie ubezpieczonej M. L..

W dniu 07 stycznia 2013 roku M. L. wniosła skargę o wznowienie postępowania. Powołała się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku wydany w sprawie K 2/12.

W odpowiedzi na skargę organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie skarżącej prawa do wypłaty emerytury od dnia 22 listopada 2012 roku, a w pozostałym zakresie o oddalenie skargi.

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim - Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 7 marca 2013r. umorzył postępowanie w zakresie wypłaty emerytury na rzecz ubezpieczonej M. L. od dnia 22 listopada 2012 roku i w pozostałym zakresie skargę oddalił.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Ubezpieczona M. L. prawo do emerytury uzyskała od dnia 01 listopada 2007 roku. Jej wypłata została zawieszona z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia. Wypłatę świadczenia podjęto od dnia 01 marca 2009 roku.

Decyzją z dnia 27 września 2011 roku organ rentowy wstrzymał wypłatę emerytury wnioskodawczyni od dnia 01 października 2011 roku w związku z kontynuowaniem zatrudnienia. Jako podstawę prawną wskazał art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (Dz.U. nr 257 poz. 1726).

Sąd Okręgowy oddalił odwołanie M. L. od decyzji organu rentowego który wstrzymał wypłatę emerytury skarżącej na podstawie przepisu art. 103 a ustawy o treści : prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Przepis tej treści obowiązywał na mocy ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych i niektórych innych ustaw, od dnia 01 stycznia 2011 roku.

Na podstawie tej regulacji prawnej organ rentowy i następnie Sąd Okręgowy uznali za zgodne z prawem wstrzymanie wypłaty emerytury, od dnia 01 października 2011 roku.

Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 roku w sprawie K 2/12 uznał ten przepis za niezgodny z Konstytucją, w zakresie w jakim dotyczy osób które nabyły prawo do emerytury przed dniem 01 stycznia 2011 roku, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. W uzasadnieniu Trybunał sprecyzował, że: obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły prawo do emerytury w okresie od dnia 08 stycznia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2010 roku.

W skardze o wznowienie postępowania ubezpieczona wskazała na to orzeczenie wnosząc o zmianę wyroku Sądu Okręgowego z dnia 31 stycznia 2012 roku wydanego w sprawie VI U 1614/11 i poprzedzającej go decyzji organu rentowego z dnia 27 września 2011 roku poprzez nakazanie wypłaty świadczenia emerytalnego od dnia 01 października 2011 roku.

Zgodnie z przepisem art. 401¹ k.p.c.: można żądać wznowienia postępowania również w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie.

Skargę o wznowienie wnosi się w terminie trzech miesięcy od opublikowania orzeczenia Trybunału. Musi ona spełniać warunki formalne.

W ocenie Sądu Okręgowego nie ulegało wątpliwości, że skarga M. L. została wniesiona w terminie i zawierała wszystkie wymagane przez prawo elementy. Należało zatem rozpoznać ją merytorycznie.

Zgodnie z art.412 § 1 i 2 k.p.c.: sąd rozpoznaje sprawę na nowo w granicach, jakie określa podstawa wznowienia. Po ponownym rozpoznaniu sprawy sąd stosownie do okoliczności bądź oddała skargę o wznowienie, bądź uwzględniając ją zmienia zaskarżone orzeczenie albo je uchyla i w razie potrzeby pozew odrzuca lub postępowanie umarza.

Istotnym w sprawie było ustalenie, czy wyrok Trybunału Konstytucyjnego dotyczył wprost sytuacji prawnej M. L., która była osobą uprawnioną do emerytury od dnia 01 marca 2007 roku i której to świadczenie wstrzymano, z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia. Uważna analiza uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego wykazała, że ubezpieczona nie należała do kręgu beneficjentów tego orzeczenia. Trybunał wskazał jako pokrzywdzonych przez niekonstytucyjne regulacje prawne tylko tych ubezpieczonych, którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od dnia 08 stycznia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2010 roku. Tylko bowiem te osoby występując o prawo do emerytury nie miały świadomości, że warunki jego uzyskania zostaną post factum zmienione i do przesłanki stażu ubezpieczeniowego i wieku, ustawodawca doda i to z mocą wsteczną przesłankę rozwiązania stosunku pracy. Tymczasem ubezpieczona M. L., prawo do tego świadczenia uzyskała, w okresie w którym obowiązywały nie dwie, a wszystkie trzy przesłanki nabycia prawa do emerytury. Z powodu kontynuowania stosunku pracy emerytura została jej zresztą wstrzymana. Skoro zatem ubezpieczona, nie należała do kręgu podmiotowego którego dotyczył wyrok Trybunału Konstytucyjnego, to jej skarga nie zasługiwała na uwzględnienie.

Dlatego na mocy art. 412 § 2 k.p.c. orzeczono jak w pkt. II sentencji wyroku.

W trakcie postępowania organ rentowy wznowił wypłatę emerytury skarżącej od dnia 22 listopada 2012 roku, co stanowiło częściowe zaspokojenie roszczenia ubezpieczonej. Dlatego na mocy art. 477¹³ k.p.c. orzeczono jak w pkt. I sentencji wyroku.

Apelację od tego wyroku złożyła ubezpieczona. Wyrokowi zarzuciła:

- naruszenie art. 8, art. 178 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez brak bezpośredniego zastosowania przepisów ustawy zasadniczej wprost z pominięciem przepisów zdaniem skarżącej niekonstytucyjnych tj. art. 103 a w zw. z art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, (Dziennik Ustaw Nr 257, Poz. 1726) w zw. z art. 2, 21, 64 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, co jest w pełni uzasadnione wykładnią językową przepisów Konstytucji,

alternatywnie

- naruszenie art. 193 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez brak zawieszenia wszczętego postępowania i przedstawienia Trybunałowi Konstytucyjnemu do rozstrzygnięcia kwestii konstytucyjności art. 103 a w zw. z art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, (Dziennik Ustaw Nr 257, Poz. 1726) w zw. z art. 2, 21, 64 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Wskazując na powyższe wniosła o zmianę zaskarżonego orzeczenia, poprzez zmianę pkt. II wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. z dnia 7 marca 2013r. i przywrócenie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych należnych mi świadczeń od czasu ich zawieszenia tj. od dnia 1 października 2011r. do 21 listopada 2012r., ewentualnie zawieszenie postępowania do czasu rozstrzygnięcia kwestii konstytucyjności art. 103 a w zw. z art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dziennik Ustaw Nr 257, poz. 1726) przez Trybunał Konstytucyjny.

Ponadto wniosła o zasądzenie od organu na jej rzecz kosztów postępowania w przedmiotowej sprawie.

W uzasadnieniu apelująca wskazała na stanowisko Trybunału Konstytucyjnego, który wyrokiem z dnia 13 listopada 2012r. sygn. akt K 2/12 orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodanym przez art. 6 pkt. 2 ustawy z 16 grudnia 2010r, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikająca z art. 2 Konstytucji.

Apelująca podniosła za Trybunałem Konstytucyjnym, że spośród emerytów ci, którzy nabyli prawo do świadczenia i jego realizacji w określonym przedziale czasowym tj. od 8 stycznia 2009r. do 31 grudnia 2010r. nie podlegają rygorom

wynikającym z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach. Można by powziąć pewną wątpliwość czy, jako osoba która prawo do emerytury nabyła od dnia 1 listopada 2007 r. należy do tej grupy emerytów, do których w świetle orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, art. 103a nie ma zastosowania.

Wątpliwości te jednak, zdaniem apelującej, zostały usunięte poprzez działania organu rentowego, który decyzją z dnia 25 stycznia 2013r. wznowił mi wypłatę świadczenia od 22 listopada 2012r. i tym samym przesądził, że należy do tej grupy emerytów, którym świadczenie winno być wypłacane, pomimo nierozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego praca była świadczona bezpośrednio przed nabyciem prawa do emerytury.

W ocenie ubezpieczonej, przesądzenie o powyższym ma ten skutek, że rozpoznając jej sprawę Sąd Apelacyjny winien wziąć pod uwagę fakt wyrugowania z porządku prawnego art. 103 a ustawy o emeryturach i rentach w takim zakresie, w jakim odnosił się do osób, które nabyły prawo do emerytury i jego realizacji bez konieczności rozwiązania stosunku pracy i odmowy zastosowania go, jako niezgodnego z Konstytucją. W konsekwencji zaś należy przyjąć, że ubezpieczeni, którym emerytura była wypłacana pomimo kontynuowania zatrudnienia, gdyż od 9 stycznia 2009r. nie obowiązywały w tym zakresie żadne ograniczenia, w świetle orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego zachowali prawo do pobierania świadczenia.

Podkreśliła również, że wprawdzie w art. 190 ust. 1 i 3 Konstytucji RP wyrażona została zasada prospektywnych skutków orzeczeń Trybunału, to jednak z uwagi na wiążące stwierdzenie Trybunału Konstytucyjnego, że dany przepis pozostaje w sprzeczności z aktem prawnym wyższego rzędu, nie powinien być uwzględniany przez organy stosujące prawo przy rozpatrywaniu konkretnych spraw, a więc w odniesieniu do roszczeń przypadających za okres przed ogłoszeniem wyroku Trybunału w Dzienniku Ustaw (tak orzekł Sąd Najwyższy w orzeczeniach z 7 grudnia 2000r. sygn. akt. II ZP/00, czy też z 23 stycznia 2007r. sygn. akt. IIPK 96/06).

Skoro zatem organ rentowy wstrzymał wypłatę emerytury od 1 października 2011r. a podjął ją od 22 listopada 2012r., to w opinii apelującej należy (uwzględniając jej skargę o wznowienie postępowania) zmienić zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego, w ten sposób, że zobowiązać organ rentowy do wypłaty jej emerytury za okres od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja ubezpieczonej nie jest uzasadniona. Prawidłowo dokonane ustalenia faktyczne oraz należycie umotywowaną ocenę prawną sporu Sąd odwoławczy przyjmuje za własne, dzieląc wywody zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, bez potrzeby ich powielania w całości. Podniesione w apelacji twierdzenia były już prezentowane w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, a Sąd Okręgowy w swoim uzasadnieniu celnie się do nich odniósł. Nie zachodzi zatem konieczność ich powtarzania oraz powielania jeszcze raz tej samej argumentacji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1998 r. II CKN 923/97 OSNC Nr 3 z 1999 r., poz. 60). Stanowisko apelującej ma charakter wyraźnie polemiczny i abstrahuje od obowiązujących przepisów.

W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy wyraził jednoznaczne stanowisko, że powołany przez skarżącą wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. akt K 2/12 dotyczy wyłącznie tej grupy ubezpieczonych, która nabyła prawo do emerytury w okresie od dnia 8 stycznia 2009 r. do dnia 31 grudnia 2010 r. Powyższą ocenę Sąd Apelacyjny w pełni podziela. Wyrokiem, który powołuje apelująca Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011r. bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Z treści przywołanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego wynika, że zakwestionowanie wskazanych w nim przepisów prawa ma charakter ograniczony tylko do określonej kategorii osób, mianowicie dotyczy tych ubezpieczonych, którzy nabyli prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Wbrew

stanowisku skarżącej stwierdzenie niekonstytucyjności powyższych przepisów nie obejmuje wszystkich emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury na mocy wcześniejszych przepisów i kontynuują zatrudnienie. Powyższy wyrok nie ma bowiem zastosowania do emerytów, którzy prawo to nabyli wprawdzie przed datą 1 stycznia 2011 r., jednak w okresie obowiązywania art. 103 ust. 2a ustawy o emerytach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Należy bowiem zaznaczyć, że ustawą z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy emerytalnej z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. nr 9 poz. 118) ustawodawca dodał do art. 103 przepis zawarty w ust. 2a, wprowadzając obowiązek uprzedniego rozwiązania stosunku pracy w celu realizacji prawa do emerytury. Od 1 lipca 2000 r. (data wejścia w życie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS) nierozwiązanie stosunku pracy powodowało, że prawo do świadczenia mogło zostać ustalone, ale nie mogło zostać zrealizowane (zostało zawieszona). Przepis art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej został uchylony mocą art. 37 pkt 5 lit. b ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. nr 228 poz. 1507). Od 8 stycznia 2009 r. treścią ryzyka emerytalnego ponownie było jedynie osiągnięcie odpowiedniego wieku i stażu ubezpieczeniowego. Ten stan prawny obowiązywał do 31 grudnia 2010 r. Od dnia 1 stycznia 2011 r. obowiązuje art. 103a, dodany do ustawy emerytalnej na podstawie art. 6 pkt 2 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r., znoszący możliwość pobierania emerytury bez rozwiązywania umowy o pracę z dotychczasowym pracodawcą, na rzecz którego była wykonywana praca bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Uwzględniając powyższe, Trybunał stwierdził, że rozwiązanie przyjęte przez ustawodawcę w art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. spowodowało, że osoby, które już skutecznie nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. musiały, na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, poddać się nowej, mniej korzystnej dla nich treści ryzyka emerytalnego. Innymi słowy, ubezpieczeni, którzy prawo do emerytury uzyskali po spełnieniu jedynie warunku osiągnięcia wieku (oraz odpowiedniego stażu ubezpieczeniowego), musieli ponownie zrealizować swoje prawo do emerytury według nowej treści ryzyka, czyli spełnić także warunek rozwiązania stosunku pracy, aby emeryturę nadal pobierać od 1 października 2011 r. Trybunał podkreślił przy tym, że decyzja o przejściu na emeryturę jest podejmowana przez ubezpieczonego raz na całe życie. Znając warunki, jakie będzie musiał spełnić, aby zrealizować nabyte prawo – w tym wypadku rozwiązać stosunek pracy z dotychczasowym pracodawcą – ma on szansę się do nich przygotować. Osoby, które przeszły na emeryturę w latach 2009-2010 bez konieczności rozwiązywania stosunków pracy, w związku z decyzją ustawodawcy o objęciu ich tym obowiązkiem, nie miały takiej możliwości.

Taka wykładnia orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego została potwierdzona w jego pisemnym uzasadnieniu dotyczącym skutków wyroku (pkt 9 uzasadnienia) gdzie w sposób wyraźny i jednoznaczny stwierdza się, że „obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury – nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r.”, a więc po uchyleniu cytowanego wyżej art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a przed wejściem w życie art. 103a tej ustawy dodanego powołaną już wcześniej ustawą z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

Analiza okoliczności faktycznych niniejszej sprawy wskazuje, że ubezpieczona co prawda nabyła prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 r., jednak nastąpiło to od dnia 1 listopada 2007 r., co w świetle powyższego wyklucza ją z kręgu osób, które nabyły prawo do emerytury bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. W dacie powstania jej prawa w związku z obowiązującym wówczas art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS musiała liczyć się z tym, że nierozwiązanie stosunku pracy, skutkować będzie zawieszeniem wypłaty emerytury, dlatego wprowadzone aktualnie rozwiązanie nie stanowi dla niej okoliczności nowej, na którą nie miała szans się przygotować. Wydanie przez organ rentowy decyzji w dniu 8 lipca 2009 r. niczego w sytuacji wnioskodawczyni nie zmieniło w zakresie istnienia prawa do emerytury. Ta ostatnia decyzja dotyczyła tylko ponownego ustalenia wysokości świadczenia i wznowienia jego wypłaty. Decyzja o przejściu na emeryturę jest podejmowana przez ubezpieczonego raz na całe życie. Prawo to ubezpieczony nabywa jeden raz i w przypadku ubezpieczonej nastąpiło to w okresie obowiązywania art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W konsekwencji ubezpieczona nie mieści się w kręgu osób, do których ma zastosowanie stwierdzenie niekonstytucyjności omawianego wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

W tej sytuacji Sąd Okręgowy słusznie uznał, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. akt K 2/12 stwierdzający niekonstytucyjność przepisu art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, nie ma wpływu na treść objętego skargą wyroku Sądu Okręgowego z dnia 31 stycznia 2012 r., sygn. akt VI U 1614/11, co musiało skutkować jej oddaleniem. Wynika z tego, że zaskarżony wyrok Sądu pierwszej instancji oddalający skargę ubezpieczonej odpowiada prawu, zaś apelująca nie przedstawiła w tym zakresie argumentacji, która mogłaby zmienić tę ocenę.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację, jako bezzasadną.

del. SSO Beata Górska SSA Zofia Rybicka-Szkibiel SSA Barbara Białecka